

Syntéza

Rímsko-katolícka farnosť Svätej rodiny v Bratislave – Petržalke

ÚVOD

V októbri 2021 pápež František z Námestia sv. Petra vo Vatikáne otvoril Biskupskú synodu na tému „**Za synodálnu Cirkev: spoločenstvo, participácia a misia**“. Medzi iným Svätý Otec zdôraznil: „Všetci pokrstení sú povolani zúčastňovať sa na živote Cirkvi a jej poslaní.

Je to výnimočná udalosť, lebo v tomto prípade okrem biskupov celý Boží ľud má aktívnu účasť na biskupskej synode s cieľom, aby sme kráčali spoločne. Vedľa seba kňazi, laici, biskupi, rehoľníci, deti, dospelí aj tí, ktorí sa cítia na periférii Cirkvi, alebo sami sa cítia z nej vylúčení. Skôr, ako sme sa rozhodli zapojiť do synodálnych procesov vo farnosti, v úvodnej časti záverečnej syntézy ponúkame pohľad do histórie farnosti. Lebo prostredie i korene zásadným spôsobom ovplyvňujú správanie, chápanie i rozhodnutia spolupracovať na spoločnej misii Cirkvi.

Sídliisko Petržalka je najľudnatejšou mestskou časťou Bratislavy, hlavného mesta Slovenskej republiky. S počtom obyvateľov viac ako 140 000 a s rozlohou sotva 30 km² je jednou z najhustejšie obývaných oblastí na Slovensku, ako i v strednej Európe. S budovaním „moderného sídliska bez kostolov“ sa začalo v roku 1973. Až do pádu komunistického režimu pre celú Petržalku slúžila iba jediná farnosť pri kostole Povýšenia svätého kríža, so sídlom na Daliborovom námestí. Funkcionalistický kostol pre pôvodných obyvateľov Petržalky bol postavený ešte v roku 1932 s finančnou podporou spoločnosti Baťa. Tesne po novembri 1989 správu pastorácie tejto farnosti prevzali Saleziáni don Bosca a od začiatku v ich záslužnom diele im pomáhali petržalskí farníci, rodičia, katechéti ako aj Inštitút dcér Márie Pomocnice, Bratislava, ktorý sa venoval predovšetkým dievčenskej mládeži. Už v roku 1993 saleziáni na žiadosť rodičov na Gercenovej ulici otvorili Cirkevnú základnú školu, ktorá neskôr spolu s gymnáziom patrila medzi najväčšie školy v Bratislave. Saleziáni v roku 1996 aj zásluhou direktora komunity, Miroslava Kyselu, SDB na Mamateyovej ulici vybudovali Mládežnícke stredisko, ktoré sa 25 rokov venuje petržalskému dorastu. Okrem Inštitútu dcér Márie Pomocnice v Petržalke pôsobí aj komunita sestier Matky Terezy, Bratislava. V Dome Betlehem pôsobia Misionárky lásky, ktoré už 20 rokov celé svoje úsilie venujú najchudobnejším Petržalčanom. Od roku 2013 v petržalských častiach - Kopčianska a Dvory sa pastorácii venujú bratia verbisti zo Spoločnosti Božieho Slova. Okrem katolíckych farností v petržalskej časti - Lúky, pôsobí aj Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, alebo v Petržalke pôsobia aj iné duchovné spoločenstvá, ktoré sú registrované pod správou jednotlivých farností.

Dnes z cirkevno-právneho hľadiska je Petržalka rozdelená do štyroch rímsko-katolíckych farností. Rímskokatolícka farnosť Svätej Rodiny vznikla 1. júla 1995 odčlenením z farnosti Bratislava-Petržalka (Daliborovo námestie). Za jej prvého farára bol ustanovený dekan dp. Jozef Karáč. Až do postavenia vlastného kostola sa sväté omše slávili v nedeľu v Dome kultúry Zrkadlový háj na Rovniankovej ulici a tiež počas týždňa na tej istej ulici v kaplnke sestier Misionárok lásky. V roku 2001 v lokalite Lúky bola zriadená farnosť Sedembolestnej Panny Márie v Bratislave. Saleziánsku farnosť Petržalka I., pri kostole Povýšenia Sv. kríža na Daliborovom námestí od roku 2013 prevzali do správy bratia verbisti zo Spoločnosti Božieho Slova. Najmladšia petržalská farnosť blahoslaveného Titusa Zemana na Mamateyovej ulici bola zriadená iba v roku 2022 a spolu s Mládežníckym strediskom ju spravujú Saleziáni Don Bosca.

Tradícia našej, sotva 30-ročnej farnosti Svätej rodiny sa postupne formuje, obohacuje a vyvíja. Významným medzníkom v jej živote bola návšteva svätého Jána Pavla II., zo dňa 14. septembra 2003, ktorý na priestranstve pred vtedy ešte nedokončeným kostolom slávil svätú omšu, spojenú s blahorečením biskupa Vasiľa Hopku a sestry Zdenky Schelingovej. Na príprave návštevy Svätého Otca sa podieľalo viacero našich farníkov.

Farnosť Svätej rodiny v Petržalke je druhou najväčšou farnosťou na Slovensku. Jej hranice sú vymedzené iba ulicami, ako i blokmi panelákov. A hoci predpokladáme, že počet farníkov presahuje 40 000, iba asi 5 % z nich navštevuje farský kostol. Možno je to i preto, lebo v minulosti v celej Petržalke bol iba jediný katolícky kostol, a tak veriaci aj z našej farnosti získali návyk cestovať za svätou omšou napr. do centra mesta alebo do iných najbližších kostolov.

Málokto z farníkov v strednom veku sa v Petržalke aj narodili. Mnohí z nás pricestovali do Bratislavy kvôli vzdelaniu. V Bratislave sme si našli prácu, založili si rodiny a nakoniec sa Petržalka stala aj našim domovom. Naše deti sú už „Petržalčania“. V kostole Sv. rodiny boli pokrstené, mnohé z nich vo farnosti Svätej rodiny prijali sviatosť Eucharistie alebo birmovania. Vo farnosti sa pripravovali i do života Cirkvi. V nej si postupne formovali srdce, rozum i dušu a doteraz si vytvárajú

vzájomné vzťahy. Vzťah predovšetkým k Bohu, k sebe navzájom, ako aj k spoločenstvu veriacich, ktoré sa vnútorne aj navonok hlási ku katolíckej Cirkvi.

Nakoľko farnosť Svätej rodiny je ešte stále iba začínajúcou farnosťou, naši farníci majú dostatok príležitostí spoločne tvoriť jej dejiny a tradíciu. Svätý Otec František pri príležitosti otvorenia synody povedal: „**Všetci pokrstení sú povolaní zúčastňovať sa na živote Cirkvi a jej poslaní.**“ Teda všetci sme pozvaní kráčať spoločne. Kňazi, laici, biskupi, rehoľníci, deti, dospelí aj tí, ktorí sa sami cítia vylúčení. Preto práve prebiehajúca synoda je tou najlepšou príležitosťou, aby sme siahali po najúčinnejších pravidlách a prostriedkoch spoločného kráčania a pre budúcnosť vytvorili takú tradíciu farnosti, ktorá najlepšie odpovie na výzvy Ducha Svätého. Synodálna Cirkev, ohlasujúca evanjelium, „kráča spoločne“. Farnosť Sv. rodiny pozitívne reagovala na pozvanie Svätého Otca a aktívne sa zapojila do spoločného kráčania katolíckej cirkvi vo svete. V duchu modlitby a v pokore pred Bohom spoločne rozlišuje a participuje na odpovedi základnej synodálnej otázky: **Ako v našej partikulárnej cirkvi uskutočňujete spoločné kráčanie?**

Začiatkom roka synodálne procesy v našej farnosti zahájil PhDr. Juraj Vittek, PhD., správca farnosti Sv. rodiny a zároveň arcidiecézny koordinátor synody v Bratislavskej arcidiecéze. Krátko na to vo farnosti vymenoval a predstavil koordinátora farských synodálnych procesov, pána PaedDr., ThDr. Ondreja Krajňáka, PhD., ktorý bol týmto zároveň pozvaný do synodálnej formácie, on-line školení a webinárov, určených pre farských koordinátorov a moderátorov synodálnych konzultácií v Bratislavskej arcidiecéze. Farský koordinátor s podporou arcidiecézneho facilitáčneho tímu vypracoval podporný dokument „Synoda v kocke“, v ktorom pre jeho blízkych spolupracovníkov tlmočil základný obsah a potrebu zvolanej biskupskej synody. Zároveň zrozumiteľnou formou motivoval spolupracovníkov a informoval ich o nevyhnutných krokoch, spojených s prípravou a realizáciou synodálnych procesov vo farnosti. Po dohode so správcom Farnosti svätej rodiny otcom Jurajom Vittekom oslovil vedúcich farských spoločenstiev a vytvoril Farský synodálny tím (ďalej FST). Na základe odporúčania FST koordinátor pozval do užšej spolupráce viac ako 30 facilitátorov – moderátorov farských spoločenstiev a prostredníctvom na to určených webinárov ich rovnako pozval do spolupráce na príprave a realizácii synodálnych konzultácií vo farnosti.

Farský koordinátor sa o zvolených postupoch a synodálnych aktivitách vo farnosti radil so správcom farnosti a priebežne ho informoval o plánovaných krokoch.

Do konca mája 2022 moderátori farnosti Sv. rodina zrealizovali spolu viac ako 36 synodálnych konzultácií. Do konzultácií sa zapojila primeraná vzorka farníkov, aktívni aj vlační kresťania, väčšinou vzdelaní veriaci, ale i veriaci bez vyššieho vzdelania, ľudia politicky aktívni aj pasívni, deti aj dospelí, mladí aj seniori, birmovanci aktívne veriacich rodičov ale aj takých, ktorí iba príležitostne navštevujú farský kostol. V skupinách ochotne konzultovali aj rodičia prvoprijímajúcich detí, ktorí boli vychovávaní vo viere, ale v dospelosti z rôznych dôvodov prestali chodiť do kostola. Moderátori tzv. konzultáciami na chodníku oslovili aj veriacich na periférii našej farnosti, ktorí sa ochotne delili o svoj názor a skúsenosti. No a nie v poslednom rade konzultovali aj farníci starí a chorí, pripútani na lôžko, alebo aj chudobní a opustení, ktorí sú odkázaní na našu pomoc.

V desiatich tematických oblastiach, (porov. Prípravný dokument, b. 26, tamže, b. 30, a Vademékum, b. 5.3) v ktorých sa najrôznejším spôsobom prejavujú aspekty “žitej synodality” sme v duchu modlitby a rozlišovania objavovali spoločnú odpoveď na základnú synodálnu otázku.

Zápisy z konzultácií určené pre spracovanie záverečnej syntézy zhromaždil farský koordinátor a v elektronickej podobe ich odovzdal správcovi farnosti Sv. rodiny, otcovi Jurajovi Vittekovi dňa 6. júna 2022.

Na podklade synodálnych zápisov a rozlišovania farský koordinátor v spolupráci s redakčným tímom v zastúpení doc. Ing. Mariánom Mikulom, PhD. a Ing. Veronikou Šotovou vyhotovil záverečnú syntézu a pred jej odovzdaním správcovi farnosti Sv. rodiny ju poskytol na pripomienkovanie farskému synodálnemu tímu. Záverečná syntéza Rímsko-katolíckej farnosti Sv. rodiny v Bratislave bola odoslaná dňa 12. 6. 2022 na elektronicú adresu: bratislava@synoda.sk (Predmet: „Syntéza“).

Správca farnosti záverečnú syntézu odovzdá arcidiecéze a diecézni koordinátorovi na základe všetkých záverečných syntéz vypracujú diecéznu správu, ktorá slúži ako podnet pre vypracovanie celonárodnej správy, ktorou sa budú zaoberať biskupi, zhromaždení vo Vatikáne.

Jadro syntézy:

Synodálnymi konzultáciami sme sa postupne dopracovali k odpovedi na základnú otázku: **čo by sme my, ako farské spoločenstvo mali urobiť v procese spoločného kráčania.**

Na základe mnohých synodálnych stretnutí, modlitieb a konzultácií Božieho ľudu vo Farnosti Sv. rodiny v pokore pred Bohom a pred ľuďmi predkladáme odpoveď na **kroky, ktoré nás Duch Svätý vyzýva urobiť, aby sme rástli v našom „spoločnom kráčaní“.**

Hlavné plody rozlišovania uskutočneného počas synodálneho procesu sú obsiahnuté v **Desiatich tematických oblastiach**, ktoré tvoria jadro a štruktúru predloženej syntézy.

1) DRUHOVIA NA CESTE

Človek ako tvor spoločenský je odkázaný na komunikáciu s najbližším susedom a často jeho osobné dobro závisí od chápania dobra tých okolo nás. Možno i preto z desiatich konzultačných tém prebiehajúcej synody najviac aj v našej farnosti rezonovala úvodná téma, ktorá sa týkala kráčajúcich na spoločnej ceste do večnosti.

Moderátorom konzultačných stretnutí sa podarilo zachytiť širokú škálu odpovedí, a to v závislosti od veku a zloženia jednotlivých konzultačných skupín. Druhovia na ceste môžu byť chápaní aj ako najbližšia rodina, cez ktorú sa im prihovára Boh najčastejšie.

Vo všeobecnosti mnohé konzultačné skupiny za svojich druhov na ceste považovali kňazov v našej farnosti. Alebo spolufarníkov, tých ktorí chodievajú do kostola. Členov rôznych kresťanských spoločenstiev, kolegov v práci, svojich nadriadených, či podriadených a podobne.

Teda skôr, ako budeme hľadať odpoveď na to, čo máme robiť, spoločne s Duchom Svätým uvažujme o tom, ako zmyslíame a akí sme:

Prvoprijímajúce deti nedokázali posúdiť, či patria do Cirkvi, ale určite sa cítia byť jej súčasťou. Prežívajú radosť, lebo vedia, že sú Božie deti. **Malé deti** rady chodievajú do kostola aj preto, že sa tam naučia niečo nové. Deti bývajú očarené príjemnou kostolnou atmosférou, speváckym zborom. Páči sa im, keď je sv. omša „detská“ s prihovorom kňaza priamo im a podobne. Cirkev vnímajú ako spoločenstvo, ktoré spolu s nimi kráča do neba. Deti sa o Cirkvi a o náboženských témach najviac dozvedajú od svojho kňaza, katechéty, animátora, rodičov, starých rodičov, čítaním dobrej knihy, pozeraním náboženského filmu a podobne. Chlapci v mladšom veku radi miništrujú, dievčatá v zbere spievajú, alebo hrávajú na hudobný nástroj. Rady pristupujú k sviatostiam a prijímajú Eucharistiu. Dokonca niektoré sa vyjadrili tak, že ak nemôžu prijať Eucharistiu, nerady idú do kostola.

Rodičia prvoprijímajúcich detí radi chodievajú do nášho kostola, lebo „*to tu žije a má to „atmosféru“.*

Staršie deti preberajú príklad svojich rodičov. Sú veriaci rodičia, ktorí doma o viere a náboženských témach vôbec nerozprávajú. Niektoré deti po prvom svätom prijímaní by rady pokračovali v chodení do kostola. Naďalej by rady spievali v zbere, navštevovali hodiny náboženskej výchovy, ale rodičia ich prehlásili na etiku. Zaznelo: „*otec mi to nedovolí*“ a „*nikto na mňa nemá čas, aby ma vodil do kostola*“.

Snažíme sa v deťoch zapáľovať oheň Kristovej lásky a mnohokrát deti po prvom svätom prijímaní cítia túžbu byť účastní na svätej omši plnohodnotne, ale vo väčšine prípadov tam nie je podpora od rodičov. Možno by bolo dobré zamyslieť sa aj nad bližšou spoluprácou s rodičmi prvoprijímajúcich detí. Keď už nie sú oni sami ochotní ich do kostola vodiť, mohli by sa nájsť nejaké iné možnosti, aby im v tom aspoň nebránili. Konzultačné stretnutie s rodičmi prvoprijímajúcich detí sa tiež ukázalo ako veľmi prínosné. Veriaci rodičia, ktorí neboli doteraz aktívnejšie angažovaní vo farnosti vďaka tomu spoznali ďalších ľudí, začali sa sami viac zapájať a taktiež aj ich deti (konkrétne akcia pre deti pri príležitosti MDD, prihlásenie detí do detského farského tábora). Farský deň bol tiež dobrou príležitosťou, kde sa zúčastnilo viacero rodičov prvoprijímajúcich detí. Dokonca veriaci manželka priviedla aj neveriaceho manžela a mala z toho veľkú radosť, že bol ochotný prísť aspoň na takúto neformálnu akciu farnosti.

Mnoho rodičov sa dostane k viere cez svoje deti, obzvlášť počas prípravy na prvé sväté prijímanie, ale môže to fungovať aj naopak. Jemný nenútený kontakt s rodičmi cez konkrétnych ľudí a konkrétne pozvania môžu spôsobiť, že rodičia sa budú

chcieť viac podieľať na diani vo farnosti, a tým môžeme ďalej pracovať aj s prvoprijímajúcimi deťmi (aj keď budú starší a už sa nebudú pravidelne stretávať k príprave na 1. sv. prijímanie).

V konzultačnej skupine **birmovancov** sa nikto z nich necítil byť súčasťou Cirkvi. Nevedeli ani, čo si pod týmto vyjadrením majú predstaviť. Jedni sa súčasťou Cirkvi necítia preto, lebo do farských aktivít sa nezapájajú pre nedostatok času. Iní preto, lebo v kostole nenachádzajú svojich rovesníkov a podľa nich tam sedia iba samí „cudzinci“.

Synodálnu konzultáciu absolvovali aj **deti veriacich rodičov**. Tie do kostola chodievajú dobrovoľne a sú šťastní, lebo patria do spoločenstva Cirkvi. Skupina birmovancov, ktorá pochádzala z rodín aktívnych veriacich, pod pojmom Cirkvev chápala výlučne pápeža Františka alebo kňazov. Pápež je pre nich veľmi vzdialenou autoritou, ktorého záujmy nesúvisia s ich životom, a preto nie sú pre nich dôležité.

Muži a otcovia rodín si uvedomujú riadenie Božie aj v tom, že napriek ich rozdielnosti v prežívaní viery a v prístupoch hľadania Boha sa odrazu ocitli v kostole na spoločnom mieste.

Veriace manželky a matky detí sa zhodli na tom, že spoločníkmi na ich ceste sú ich manželia. Pri uvažovaní o spoločnom kráčaní v Cirkvi vyšli na povrch aj rôzne sklamaná. Jedna skupina veriacich túžiacich začleniť sa do farského spoločenstva vyjadrila sklamanie nad tým, že doteraz neevidovali pozvania do spoločných aktivít a farských akcií. Keď aj prišli, nik si ich nevšimol a po akcii boli naďalej pre ostatných „neznámi“. Druhá skupina bola sklamaná, že napriek veľkému úsiliu byť otvorení pre všetkých, vychádzať ľuďom čo najviac v ústrety, informovať o diani vo farnosti cez sociálne siete, webovú stránku farnosti, farské oznamy, osobné pozvania, na akcie takmer vždy prichádzali tí istí ľudia. A tak sa spoločne zamýšľali, ako prepojiť túto „ponuku s dopytom“. Dospeli k záveru, že „nemúsime pritiahnúť každého, ale prijať každého, kto má záujem, ale zároveň by sme mali vytvárať dostatok príležitostí, aby ľudia mali možnosť byť oslovení“.

Farníci, ktorí chcú byť aktívni, majú sklony vnímať farské spoločenstvá ako uzavreté skupiny, v ktorých nie je jednoduché byť súčasťou. Ľudia zvonku pociťujú nezáujem ustálených spoločenstiev o ich prítomnosť. Dokonca aj v prípade pozvania do kresťanského spoločenstva vo farnosti pociťujú vážne obavy z ich neprijatia.

Vo farnosti pôsobí aj Kresťanskodemokratický klub – **Rodina** (ďalej „klub Rodina“), ktorý upozornil na skutočnosť veľkého počtu neúplných rodín vo farnosti. Vylúčení z cirkevného spoločenstva sa cítia napr. **rozvedení manželia**, nakoľko ich životné osudy spôsobili trvalú prekážku v súvislosti s ich prístupovaním ku sviatostiam. Traumu pohľadu Cirkvi na neúplnú rodinu môžu prežívať aj ich deti.

Aktívne veriaci **muži i členovia ružencového bratstva** aj napriek predsudkom a stereotypom z minulosti sa uzhodli zistením, že zmiešané manželstvá môžu prinášať aj dobré ovocie.

Neoddeliteľnou súčasťou našej farnosti vždy boli **starí a chorí ľudia**, často pripútaní na lôžko, alebo na invalidný vozík. Synodálna konzultácia v dome Rafael poukázala na skutočnosť, že iba každý piaty pacient má záujem o aktívny náboženský život. Katolíci aj evanjelici komunikujú medzi sebou priateľsky a všetci sa potrebujú uistiť, že ich utrpenie má veľký zmysel. Mnohí z nich sa sami dožadujú duchovnej služby. Ak pacientov do kaplnky sprevádzajú aj príbuzní, často aj oni požiadajú o prijatie sviatostí a neskôr začnú pravidelne navštevovať bohoslužby.

Ľudia bez domova sa cítia odstránení a spôsobuje im to utrpenie a bolesť. Na sociálnej periférii našej farnosti už 20 rokov pracujú Misionárky lásky, komunita sestier Matky Terezy v Dome Betlehem. Aj na základe synodálnej konzultácie sa dozvedáme, že ich najväčšie sklamanie a bolesť im spôsobuje neprijatie a odmietnutie práve veriacimi katolíkmi. V Dome Betlehem niektorí z klientov až po 50 rokoch prijali sviatosti a stali sa katolíkmi. V skutočnosti chudobní po materiálnej stránke stretávajú Ježiša v každodennom živote. Cítia sa byť súčasťou Cirkvi a praktizujú vieru. Cirkvev vnímajú ako spoločenstvo bratov a sestier, v ktorom je celá komunita nápomocná.

Iná konzultácia sa týkala veriacich, ktorí síce **každú nedeľu chodievajú do kostola**, ale nechodia na sv. prijímanie, lebo veľa rokov neboli na spovedi. Mnohí z nich prežívajú obavy z návštevy kňaza, prípadne zo sviatosti zmierenia a nevedia sa k tomu odhodlať (vyjadrili sa tak viacerí mladí aj seniori).

Človek **bez sviatosti** – síce prejavil túžbu, že chce chodiť do kostola, ale hanbí sa za svoje city. Nevie sa v kostole správať, nevie čo má robiť. Myslí si, že tam nepatrí.

Iní sa vyhovávajú, že majú **malé deti**, ktoré pokiaľ to nie je detská a rodinná omša, kázňam nerozumejú a na omši nevydržia. Ďalší z nich má **staršie deti**. Pre nich sú kázne prídlhé a príliš filozofické. „Už nemáme energiu ich prehovárať, tak s nami nechodia.“

Medzi konzultujúcimi boli aj takí, ktorí by sa radi do farského spoločenstva zaradili a chceli by, aby ich deti niekam patrili. Napríklad ako isté nepokrstené dievčatko, vďaka kamarátke v zbere, chce chodiť do zboru a na sv. omše. Dokonca sa chce dať aj pokrstiť. Jeho neveriaci rodičia ho v tom zvlášť nepodporujú, ale ani mu v tom nebránia. Mnohí z nepraktizujúcich veriacich nevidia rozdiely medzi Cirkvou - spoločenstvom a cirkvou – inštitúciou (kostolom).

2) POČÚVAŤ

Počúvanie je prvým krokom k spoločnému kráčaní, no vyžaduje si otvorenú myseľ a srdce bez predsudkov. Ten, čo viac počúva ako hovorí, ponúka priestor aj pre pôsobenie Ducha Svätého a zo vzájomnej komunikácie môže dosiahnuť väčší úžitok. A hoci téme počúvania sa venovalo menej facilitačných skupín, téma zarezonovala. Možno i preto, lebo sa bezprostredne dotýka nielen citlivých oblastí života Katolíckej cirkvi, ale takmer každej oblasti spoločenského života. V posledných rokoch sme toho sami svedkami.

Konzultujúci z rôznych farských spoločenstiev sa zhodli v myšlienke: „*Aby sme boli účinnými evanjelizátormi v rodine, v práci i na periférii, musíme sa učiť počúvať i načúvať.*“

V diskusii o počúvaní a rozlišovaní moderátor konzultačnej skupiny **Spoločné dobro** nadviazal myšlienkou. „*Dobro má rôzne podoby, a práve preto ho nie vždy dokážeme odhaliť. Ale vzájomné komunikovanie a zdieľanie radostí i starostí často mení naše postoje.*“ V snahe hovoriť sme neraz zablokovaní. Počúvame len samého seba, alebo sme radšej ticho. Obávame sa konfrontácie, lebo sme na seba a svoje videnie príliš citliví. Konzultujúci kriticky vnímajú takých partnerov do debaty, ktorí skôr, ako im niečo povieme, poznajú odpoveď. Často poznačenú stereotypmi a predsudkami voči cirkevným autoritám i voči spoločenskej hierarchii istých skupín.

V čase konzultácie **veriace manželky a matky** sa vyjadrili, že Boh sa im najviac prihovára cez ich vlastné deti.

Je dôležité, aby aj kňaz vyšiel po skončení sv. omše pred kostol a pohovárал sa so svojimi farníkmi. Farníci sú presvedčení, že keď autorita kňaza prejavila o nich záujem, potom kňazovi na nich skutočne záleží. Teda aj pred kostolom, a nie iba v kostole.

Ľudia sa pristavia na rozhovor skôr vtedy, keď si nájdu zámienku. Napríklad po sv. omši pozvanie na kávu, čaj... ako len tak na rozhovor bez témy.

Otcovia rodín uviedli, že je veľmi ťažké počúvať bez predsudkov. Nevedia povedať s istotou, či si kňazi vo farnosti s dostatočným rešpektom vypočujú a zohľadňujú aj názory laikov.

Viacerých diskutujúcich zneisťuje pozitívny postoj mnohých duchovných ku konšpiračným a súčasne kresťanský sa tváriacim webovým stránkam rozsievajúcim viac nenávisť, ako lásku k blížnemu (napr. aj dnes v súvislosti s vojnou na Ukrajine, nemiestnou kritikou pápeža a pod.). „*Hoci sme pred časom ústami hovorca KBS počuli ich názvy, bolo to ponechané na ňom, ako súkromnom názore, za čím je cítiť názorovú nejednotnosť aj medzi biskupmi KBS.*“

V klube **Rodina** sa konzultujúci zhodli, že *kňazi v spovedi síce počúvajú aj kritické témy, avšak nie vždy sú ochotní o nich aj verejne hovoriť. Vnímajú naliehavú potrebu, aby Cirkev aj na verejnosti exaktne a presvedčivo vysvetľovala citlivé témy, ktoré v spoločnosti rezonujú. Ako napr. homosexualita, antikoncepcia, zneužívanie detí a podobne. Na základe súčasnej formy verejnej komunikácie môžu aj veriaci nadobudnúť presvedčenie, že samotná Cirkev spomenuté problémy úmyselne zahmlieva.*

Birmovanci sa kriticky vyjadrovali k postoju Cirkvi k homosexuálom. Z diskusie vyplynulo, že pre birmovancov by bolo vhodné častejšie sa s nimi stretávať a hovoriť s nimi na rôzne aj spoločenské témy, aby dostali vhodný čas a priestor sa otvoriť. Birmovanci, ktorí reprezentujú mladých ľudí, sa vyjadrili, že ich nepočúvajú dostatočne ani vlastní rodičia. Často majú otázky, v tomto veku aj ohľadom viery, pochybujú a kriticky sa zamýšľajú nad všetkým. Potrebujú okolo seba ľudí, ktorí ich vypočujú a budú im dávať uspokojivé odpovede. Príprava na sviatosť birmovania je tak veľmi dobrou príležitosťou im načúvať a ponúkať im odpovede, ktoré hľadajú.

Rodičia a starí rodičia mnohých prvoprijímajúcich detí farnosť navštevujú príležitostne. Hoci do nášho kostola chodievajú radi, na adresu katolíckej Cirkvi sa vyjadrovali príliš všeobecne a kriticky: „*Cirkev (na Slovensku) je konzervatívna, nereflektuje súčasnú dobu, veľa ľudí to odrádza. A to aj napriek ich viere v Boha a tomu, že žijú morálne, odmietajú chodiť do kostola. (najmä rodinní príslušníci konzultujúcich).*“ Boli potešení, že sa ich niekto pýta na názor a že ich niekto počúva. Doteraz mali pocit, že prídu na sv. omšu, tam im kňazi povedia, ako majú žiť, a vráti sa domov.

Napriek tomu citlivo vnímajú nesúlad medzi pápežom a slovenskými biskupmi. „Pápež sa usiluje porozumieť aj obyčajným ľuďom, úprimne a pravdivo s ľuďmi komunikuje, prípadné kauzy dokáže vysvetliť.“

Naopak všimli si, že na Slovensku Cirkev (najmä biskupi) nekomunikuje s veriacim jasne a otvorene. „Takáto forma komunikácie poskytuje priestor na budovanie nedôvery voči Katolíckej cirkvi.“ Konzultujúci by pre dobré meno Cirkvi ocenili väčšiu otvorenosť cirkevnej hierarchie najmä v citlivých otázkach, ako napr. problematika pedofilných kňazov a podobne.

Konzultujúci sa zhodli na tvrdení, že v minulosti, v otázkach viery iba málokto z nich mal možnosť byť takto vypočutý.

Vo svojom živote po prvýkrát zažili stretnutie, kedy sa ich niekto pýtal na ich názor, ako prežívajú svoju vieru, aké majú životné ťažkosti alebo radosti a podobne. Tí, ktorí už mali takú skúsenosť, v minulosti navštevovali katolícke školy, kde sa v podobnom duchu vyučovalo náboženstvo (konkrétne kapucíni). Ocenili by vyučovanie náboženstva formou dialógu. Sú presvedčení, že ak by o podobný rozhovor požiadali kňaza v našej farnosti, boli by vypočutí. Ale na to im chýba odvaha.

Otcovia aktívnych rodín vo farnosti pociťujú potrebu reflektovať aj názorové platformy mimo svojej bubliny. (napr. neveriacich, tradicionalistov, podporovateľov populistických a krajne pravicových strán a ich názorov na situáciu napr. na Ukrajine, atď.). Skôr máme tendenciu kázať, moralizovať, obhajovať svoj postoj, ale nevytvoríme priestor pre týchto ľudí, aby mohli slobodne, a v prijatí vysvetliť svoj postoj, obavy, atď. Mali by sme sa viacej snažiť ich prijať ako ľudí a porozumieť, prečo si to myslia, nie len sa snažiť ich argumentačne presvedčiť.

Veľa synodálnych zápisov obsahuje názorovú zhodu v potrebe **počúvať a uvažovať nad Božím slovom**. Je veľmi dôležité, aby kňaz počas homílie nadväzoval na Božie slovo. **Členovia ružencového bratstva** ďakovali a tešili sa za celodenné otvorenie kostola a príležitosť na adoráciu. S radosťou uvítali tichú, 40-hodinovú adoráciu. Uvedomili si, že načúvanie Božieho Slova je súčasťou kráčania s Božím ľudom.

Osobné počúvanie Božieho slova, homílie, je ovplyvnené spôsobmi celebranta, ktoré niekomu vyhovujú, iného vyrušujú. Z diskusie otcov rodín vyplynulo, že niektorí veriaci majú problém s dĺžkou kázni (zvyčajne veľmi dlhou) alebo príliš teologickou, iným chýba krátka (30 min.) ranná sv. omša v týždni, s krátkou povzbudivou kázňou. Tie súčasné sa časovo blížia k nedeľným, a preto na ňu pracujúci farníci, resp. školáci neprídu, príp. navštívia iný kostol.

3) VZIAŤ SI SLOVO

Radujme sa s radujúcimi a plačme s plačúcimi. Lebo je aj v našom záujme je, aby sme nenásilným spôsobom sprostredkovali pravdu o Ježišovi, ktorý je cesta, pravda a život.

Seniori skúsenosť s pozývaním do dialógu náhodných okoloidúcich vyjadrili slovami: „Pri oslovovaní hľadajúcich majú osobitné miesto konvertiti. My ostatní pri oslovovaní často pôsobíme ako tí veriaci, ktorí už všetko vedia, poznajú a vlastnia pravdu vo svojich rukách.“

Treba načúvať, hľadať s hľadajúcimi, pochybovať s pochybujúcimi. Svedčiť vieru, ale spôsobom láskavým, chápacím a plným porozumenia. Dôležité je osobné oslovenie, vlastné svedectvo, ktoré povzbudí, aby si hľadajúci kládli otázky, aby rozmýšľali a hľadali.“

Ľuďom niekedy chýbajú základné náboženské vedomosti. Seniori sa zhodli, že: „Treba mať odvahu nadväzovať rozhovor a nebáť sa, že neuspejeme. Ide nám o vieru otvorenú, o pôsobenie ducha evanjelia do kultúry tejto doby a do spoločnosti“.

Väčšina našich detí vieru preberá od rodičov, alebo starých rodičov, a to na základe počúvania o Cirkvi a o náboženských pravdách. Iba v procese vzájomnej dôvery je možné počúvanie bez predsudkov a otvoriť sa pravde. Viacerí konzultujúci sa zhodli v tom, že prijatie a akceptácia aj protichodných názorov je možná iba v láskavom a bezpečnom prostredí, kedy je dostatok času na zdieľanie vedomostí i duchovných skúseností.

Rodičov ich konzultácie utvrdili v presvedčení, že „byť prijatý alebo počúvaný je dôležité, lebo to vedie k rovnosti a akceptácii práva na vlastný názor, hoci aj proti prúdu“.

Otcovia mladých rodín sa obávajú, že „v našej farnosti chýbajú príležitosti pre otvorenú komunikáciu medzi kňazmi a farníkmi, a to formou spoločného stretnutia, kedy by prebiehala debata o fungovaní farnosti“.

Mladé ženy sa, žiaľ, na rozdiel od ich manželov rovnako v Cirkvi ako i v spoločnosti cítia na periférii. Ich slová na verejnom fóre nemajú rovnakú váhu, ako slová ich manželov. „Odvážne hovoríme, keď máme s niekým dobrý vzťah, keď nás niekto vyzve, keď je to poslucháč, ktorý počúva s pokorou.“

Diskutovali aj širšie súvislosti, ktoré sa dotkli biskupov a ich schopností vyjadrovať sa k spoločenským témam, týkali sa napr. pandémie. „Máme medzi biskupmi osobnosti, ktoré by mohli byť tým ‚kresťanským hlasom‘, ktorý nás zastupuje (C. Vasil, M. Lach) a viackrát sa už aj verejne prejavili. Niektorí vyjadrili spokojnosť s mediálnymi aktivitami biskupa J. Halka alebo s niektorými kňazmi, napr. s M. Kuffom, hoci, v jeho prípade, došlo k polemike, ktorá sa týkala najmä spôsobu jeho vyjadrovania sa. V neposlednom rade badáme aj tendenciu najmä liberálnych médií, informovať o Katolíckej cirkvi výhradne v negatívnej konotácii a mediálny priestor poskytovať práve kléru, ktorý skresľuje kompletný obraz o Katolíckej cirkvi na Slovensku.“

V spoločenstve **členov ružencového bratstva** sa zhodli na tom, že niekedy je dobré sa vyjadriť k niektorým veciam, no treba sa za to modliť.

4) SLÁVIŤ

„Spoločne kráčať“ dokážeme iba vtedy, keď sa to zakladá na spoločnom počúvaní Božieho slova a na slávení Eucharistie. K téme slávenie sa venovala takmer každá konzultačná skupina a všetky vekové kategórie v našej farnosti, nakoľko každý sa viac alebo menej zúčastňuje na bohoslužbách a vníma pozitíva, ale aj negatíva zo svojej perspektívy. Vo väčšine prípadov zaznievali návrhy, ako viac zapojiť laikov do slávania liturgie.

Z viacerých zdrojov zaznievala potreba tzv. detských svätých omší (sväté omše s účasťou detí), nielen pre prvoprijímajúce deti, ale pre všetky. Niektorí to vítajú počas sv. omše v týždni, ale väčšina by privítala svätú omšu so zameraním pre deti najmä v nedeľu. Zaznievalo to predovšetkým od ľudí, ktorí nechodia pravidelne do kostola, ale aj od aktívnych mamičiek, ktoré sú ťahané deťmi do iných kostolov v Petržalke práve kvôli detským omšiam. Kázňam ťažko rozumejú mladí aj seniori, počas kázne pre deti im skôr dôjdu súvislosti. Tu vnímame, že by bolo potrebné vysvetlenie rozhodnutí pána farára k pastoračii detí (napr. chýbajú detské sväté omše v nedeľu).

Taktiež zaznievala veľká potreba speváckeho zboru v našom kostole. Omše sú ním oživené, je to prirodzené lákadlo pre deti aj dospelých. Viacerí sa vyjadrili, že majú radi náš kostol kvôli „atmosfére“, spevácky zbor ju ešte viac dotvára.

V našej farnosti by sa radi do služby čítania Svätého písma počas liturgie zapojili aj ďalší farníci, momentálne túto službu vykonávajú stále tí istí. Viackrát padli návrhy na pravidelné služby/harmonogram. Deti, mladí a aj ženy by sa radi viac zapojili do slávania liturgie, či už nesením obetných darov, spomínaným čítaním Božieho slova alebo prosieb. Laici by radi pomohli aj s asistovaním pri výkone kostolníckej funkcie, ale neprimerané reakcie, či neustále odmietanie ich odrádza.

Kňazi v našej farnosti sú mimoriadne pastoračne vyťažení, bol by tu potrebný ešte jeden kňaz. Všetci ocenili ochotu a ústretovosť oboch kňazov, počas pandémie, ale aj počas bežného fungovania. Často zaznievala vďačnosť za pondelkové adorácie a možnosť stíšiť sa a stretnúť sa s Ježišom, Quarantore, ale aj za otvorený kostol počas dňa.

V našej farnosti zaznela viackrát výčitka dlhých omší v týždni. Či už kvôli kázňam, alebo dlhým liturgickým úkonom. Mnohí farníci sa zúčastňujú aj z toho dôvodu na omšiach v iných farnostiach, aby stíhali do práce.

5) SPOLUZODPOVEDNOSŤ ZA MISIU

Všetci pokrstení sme povolaní podieľať sa na misii Cirkvi. A to je jeden z hlavných dôvodov, prečo pápež František okrem biskupov tento raz do synodálnych konzultácií pozýva aj celý Boží ľud. Teda všetci pokrstení sú povolaní stať sa protagonistami misie Cirkvi.

V téme, ktorá sa týkala spoluzodpovednosti za misiu, sa konzultujúci úprimne zamýšľali nad ich osobnými postojmi, ktoré ich s Cirkvou spájajú. „Nie každý, kto mi hovorí: ‚Pane, Pane,‘ vojde do nebeského kráľovstva.“ (Mt 7, 21-23)

Výsledky posledného sčítania ľudu na Slovensku poukázali na neutešujúcu skutočnosť, spojenú s odlivom váhajúcich veriacich, ktorí sa v minulosti hlásili ku katolíckej Cirkvi. Pre upokojenie v **spoločenstve členov ružencového bratstva** odznelo: „Veď aj tak je nás ešte dosť. Nie je dôležitá kvantita, ale kvalita.“ Žiaľ, aj aktívni veriaci strácajú horlivosť, a tým dochádza k rozpadu aj živých spoločenstiev.

V skupine **blízkych spolupracovníkov kňaza** sa prítomní zhodli, že pre našich druhov vo viere je potrebné, „aby sme sami žiarili a vydávali zo seba svetlo. Veriaci na periférii našej farnosti potrebujú predovšetkým príklady osobnej viery. Od nás,

aktívnych veriacich neočakávajú veľké reči, gestá, ale skutky, aby sme sa vedeli tešiť zo života, našli si pre nich čas a mali pochopenie s ich slabosťami. Lebo na našom sídlisku iba osobným príkladom dokážeme v ľuďoch prebudiť vieru“.

Pripomenuli, „že okrem pastoračných záležitostí sa správca farnosti spolu s jeho kaplánom venujú aj nevyhnutným potrebám, ktoré sú spájané s technickými požiadavkami okolo budovy kostola, farskej budovy, alebo správy vonkajšieho areálu. Je to predovšetkým ich zásluha, že vonkajší areál kostola pôsobí na široké okolie príjemným vzhľadom a občas k bohostánku priláka aj vlažných veriacich“.

Synodálna konzultácia **s rodinami a členmi našej farnosti, ktorí žijú vo Viedni**, študujú, alebo pracujú v Rakúsku sa zaoberala ich misijným poslaním vo Viedni, ako i našej farnosti. Uvedomili si, že naša farnosť pri plnení množstva pastoračných aktivít nemá dostatok aktívnych laikov, ktorí by mali možnosť venovať sa mladým ľuďom. Padol aj návrh návštevy kňazov a rehoľníčok z rakúskych farností v našej farnosti a výmena skúseností.

Rodičia a starí rodičia prvoprijímajúcich detí, ktorí iba príležitostne navštevujú našu farnosť, oceňujú zodpovedný prístup našich kňazov. S prípravou na 1. sv. prijímanie boli nadmieru spokojní. Aj keď nebolo dovolené sa stretávať, za on-line katechézy sú veľmi vďační.

V Cirkvi sa robí veľa dobra a mnohí kňazi a veriaci, najmä misionári, sú hrdinovia dnešných čias, odznelo v **dome Rafael**. Konzultujúci ocenili predovšetkým aktivity dobrovoľníkov, lebo „pripravujú pôdu“ v srdciach starých a chorých ľudí, aby si prehlbovali svoj duchovný život. Ich osobitnou misiou je prihovárať sa k pacientom, aby prejavili záujem o rozhovor s kňazom a pristúpili k sviatostiam.

Dobrovoľníci pre duchovnú službu sú najvhodnejší z radov zamestnancov, lebo pacientov poznajú a majú k nim vytvorený vzťah. **Staršie veriace deti, ale aj aktívne ženy z farností** sa vyjadrili podobne. Obe skupiny si uvedomujú spoluzodpovednosť za plnenie misie Cirkvi – evanjelizovať. „Uvedomujeme si misiu Cirkvi, cítime, že je to aj naša misia a poslanie, považujeme ju za vlastnú. Jej napĺňanie je ťažšie.“ Snažia sa evanjelizovať na tých miestach, kde sa najviac pohybujú (najmä škola a rodina), ale len vtedy, keď vedia, že to má zmysel, teda s ľuďmi, ktorí sú rovnako hodnotovo nastavení a sú ochotní ich počúvať. „*Máme zábrany evanjelizovať, aby nás nezaskočili argumenty, aby nás nevysmiali. Alebo zo strachu, aby nezačali vtípkovať o Bohu.*“

Staršie deti vnímajú Cirkev aj náboženstvo cez veci okolo seba a cez zážitky. Pre ich zdieľanie potrebujú spoločenstvo a rovesníkov. Chvália takmer všetky farské aktivity, ktoré sa konajú – farský rodinný tábor, cyklovýlet, herné popoludnia, deň farnosti, púte, výlety a podobne.

Zástupcovia spoločenstva **Spoločné dobro** sa rozhodli pomáhať farnosti modlitbou, spevom, redakciou farského časopisu a ponúkajú profesijné skúsenosti, technické a manažérske zručnosti, jazykové vzdelávanie, lektorovanie a pod.

Rodiny vo farnosti finančne podporujú zbierky na misie, resp. iné misijné aktivity. Viaceré mladšie deti sa zapájajú do dobrovoľníckej akcie Dobrá novina. Väčšina nevníma, že by téma podpory misií bola v rámci Cirkvi vysokou prioritou.

V konzultáciách **na chodníku** okrem iného odznelo: Ľudia na periférii našej farnosti nevnímajú starosť o duchovnú službu ako prioritu. Zaujímajú sa predovšetkým o charitatívnu pomoc. „Nedostatok povolání by mohli riešiť gréckokatolícki kňazi.“ Alebo „ženatí muži v už zrelom veku, ktorí dlhodobo slúžia v Cirkvi“. Dokážu sa rýchlo pohoršiť napr. drahým autom kňaza, alebo kňazmi, ktorí sú naďalej v pastorácii aj napriek tomu, že majú deti. Podľa nich tak ako gréckokatolícki kňazi, všetci by sa mali oženiť. **Spoločné dobro** poskytlo zaujímavý námět: „*Chcem pozametáť stojisko pri smetných košoch a zistím, že ľudia sa chcú porozprávať, vypočujem ich a keď sa dá, pripojím aj aktuálnu náboženskú tému či informáciu.*“

V **Dome Matky Terezy**, v pastorácii pre chudobných, kňaz zohráva kľúčovú úlohu. Má vyžarovať vieru, svedčiť životom, byť prívetivý, ľudský, férový. Dôležitý je obsah toho, čo hovorí, nie iba forma, ako to povie.

Pri organizovaní farských aktivít alebo upratovania sa hlási málo ochotných ľudí. Spravidla sa hlásia jedni a tí istí. Na adresu zodpovedných za misiu zazneli i mnohé námety a postrehy. Niektoré námety (najmä liturgické) sú uvedené aj v predchádzajúcich častiach, najmä v téme „O slávení“ (viac lektorov, zapájanie detí do liturgie, obnovenie spevokolu).

- V čase školského roka zaviesť vo farnosti pravidelnú mládežnícku sv. omšu, pozývať hudobné skupiny (chválové) a hľadať spôsoby, ako si vyčleniť čas pre individuálny kontakt s rodinou a s dospievajúcimi deťmi.
- Vo farnosti usporadúvať viacero spoločenských aktivít aj pre mladých ľudí, ktorí farnosť navštevujú iba príležitostne.
- Obnoviť tradíciu tzv. „kaviarničky“, ktorá sa konala v minulosti po nedeľných sv. omšiach. „Kaviarnička“, s vonkajším posedením si vyžaduje riadny projekt a zodpovedný prístup aktívnych laikov.

- Obnova detského ihriska pre mamičky s deťmi, zrealizovať „náučný biblický chodník“.
- Postavenie Lurdskej kaplnky v záhrade pri kostole, aby aj vo vonkajšom areáli existovalo miesto úcty k Panne Márii.
- Raz za čas zvolať zástupcov viacerých farských spoločenstiev a pozvať ich do spolupráce na príprave spoločnej akcie.
- (Farský deň, Fašiangový ples, cyklovýlet, futbal pre mužov, grilovačka a pod.)
- Mladým rodinám poskytnúť duchovné vedenie, poradenstvo, prípadne duchovno-psychologickú pomoc ako prevenciu pred ich manželskou krízou.
- Staráť sa o aj bratov a sestry, ktorí to zvlášť potrebujú... starí, chorí, hladní, bezdomovci, utečenci a cudzinci. Podľa skutkov milosrdnej lásky budeme súdení.
- Dôležité je prehľbovanie vedomostí, znalosti Biblie, organizovať katechézy, ale aj kurzy modlitby a kontemplácie.
- Spraviť duchovnú obnovu/alebo nejakú inú starostlivosť ľuďom, ktorí dobrovoľne slúžia vo farnosti. Keď chce niekto dávať zo seba iným, musí aj niekde čerpať.
- Je potrebné programovo sa usilovať, aby hlas kresťanov zaznel vo všetkých oblastiach nášho života, v kultúre, vo verejnej službe, v živote samospráv obcí a miest. Aby sme si dokázali sami vychovávať osobnosti pripravené do života Cirkvi a do spoločenského života. *„Musíme sa sami usilovať, aby spoločenská prax kresťanov bola naplnením Ježišových slov o kresťanoch ako o kvase.“*
- Zjednodušiť komunikáciu medzi správcom farnosti a jeho farníkmi napr. prostredníctvom pastoračných rád, alebo lepšej informovanosti o víziách a úlohách vo farnosti, ktoré sú v najbližšom období plánované. (Možné stavebné práce spojené s dokončením interiéru nášho kostola (lavice, mozaika, ...) alebo pastoračná činnosť)

Vzhľadom na enormné množstvo úloh, pastoračných aktivít a iných dôležitých záväzkov správcu farnosti je nevyhnutné zamyslieť sa nad personálnym posilnením farskej komunity.

Zjednodušená komunikácia medzi kňazom a jeho farníkmi predpokladá intenzívnejšiu spoluúčasť a dôveru. Niektorí síce prejavili ochotu participovať, ale nevedia presne, na koho sa majú obrátiť. Farníci, ktorí prejavili úprimný záujem sa zapojiť, napr. do služby lektorátu, vyžadujú od kompetentných väčšiu empatiu a ústretovosť. Lebo neprimeraná reakcia zodpovedných záujemcov o tieto služby odrádza.

6) VIEST DIALÓG V CIRKVI A SPOLOČNOSTI

Dialóg je cestou vytrvalosti, ktorá zahŕňa aj stíšenie a bolesť, ale je schopná prijať skúsenosti jednotlivcov i národov.

Téma o vedení dialógu v Cirkvi a spoločnosti bola pomerne náročná a hlbšie sa jej dotkli **otcovia mladých rodín** a okrajovo **veriace matky a seniori**. Diskutujúci sa príliš nezamerali na vlastnú farnosť, ale na spoločnosť – napr. skúsenosti v práci alebo politiku a na dialóg v Katolíckej cirkvi na Slovensku. Vo vzťahu k sekulárnej spoločnosti majú veriaci pocit, že spoločenská diskusia je voči nim vedená útočným štýlom, formou „žalobca a obvinený“, kedy je potrebné, aby sa katolík najskôr zbavil viny a doložil presvedčivé argumenty, pretože oni nemajú pravdu a napokon sa aj tak každý utvrdí vo svojej pravde. Avšak diskutujúci sebakriticky vnímajú vlastné limity v obrane viery a náboženstva. Cítia, že majú nedostatky v argumentácii o teologických či náboženských pravdách, v poznaní katechizmu, cirkevnej histórie a pod. Žiaľ, toto všetko je však sprevádzané nedostatkom viery. Zabúda sa na silu modlitby a dary Ducha Svätého, ktoré sme dostali všetci bez ohľadu na vzdelanie.

Diskusia v téme dialógu vo vnútri Cirkvi bola venovaná vzťahom medzi biskupmi, kňazmi a laikmi, najmä na pozadí známych káz (kauza odvolania arcibiskupa Bezáka rezonovala vo viacerých skupinách, najmä medzi nepraktizujúcimi veriacimi). Konzultujúci si položili otázku: „Čo všetko by mal ‚veriaci katolík‘ vedieť?“ V diskusii zaznelo, že *„je potrebné udržiavať dôstojnú komunikáciu a spoluprácu medzi klérom a laikmi. Trpezlivo a poctivo vysvetľovať kroky a neľahké rozhodnutia zodpovedných“*, lebo mlčanie dáva príležitosť pokrivenej realite. Konzultujúci pozorujú snahu zlepšovať spoluprácu príslušných cirkevných inštitúcií pri zodpovednom vyberaní, formovaní a vzdelávaní kňazov.

Veľmi dôležitou témou sú dnešní politici vo vláde a parlamente, ktorí sa prezentujú ako „kresťanskí“. Morálnu dilemu vyvolávajú ich návrhy zákonov – stotožnené s katolíckou náukou, a ich vzťah k etnickým alebo sexuálnym menšinám. V tejto súvislosti bol tiež spomenutý aj veľmi aktívny prístup konšpiračných „katolíckych tváriacich“ webov, ktoré často situácie ešte viac vyhocujú. Diskutujúci vyjadrili veľkú túžbu po jasnom postoji cirkevných predstaviteľov, najmä KBS, a veria, že nájdu spôsoby vecných diskusií, vzdelávania laikov, aby sme sa cez pomýlené názory neštiepili v spoločnom putovaní a neodkláňali od cesty k Bohu.

7) S INÝMI KREŠŤANSKÝMI DENOMINÁCIAMI

Dialóg medzi kresťanmi z odlišných denominácií, zjednotenými jedným krstom, má osobitné miesto na synodálnej ceste.

Táto téma veľmi nerezonovala medzi synodálnymi skupinami, zdala sa byť príliš vzdialená od farských aktivít. Dôvodom je najmä homogénne konfesné prostredie diskutérov. Zaznelo však niekoľko postrehov: „vo vzťahoch s inými kresťanskými denomináciami, a aj vo vzťahu Cirkvi k nekresťanským náboženstvám i svetu ako takému je prvoradé vytvárať úprimné, osobné priateľstvá so všetkými ľuďmi na základe toho, že máme – ako veríme – jedného Otca a Stvoriteľa a navzájom sme si bratmi“, ako k tomu nabáda už Druhý vatikánsky koncil a aktuálne aj pápež František (encyklika s príhodným názvom *Fratelli tutti*). Tiež boli spomenuté veľmi prospešné aktivity na Slovensku, v ktorých cítiť vanutie Ducha Svätého, či už je to stretávanie sa našich biskupov s inými predstaviteľmi a vyjadrení spoločných stanovísk k niektorým témam, akademické aktivity, spoločné publikácie, spoločné púte a pod.

8) AUTORITA A SPOLUÚČASŤ

Téma sa dotkli **veriace matky, seniori a otcovia mladých rodín**. Niektoré myšlienky a názory sa prelínajú aj v iných témach, najmä v piatej téme o spoluzodpovednosti za misiu. Preto sa v tejto časti venujeme ich myšlienkam o autorite a spoluúčasti spojenej s veriacimi a klérom na Slovensku v širšom kontexte. Diskutujúci vnímajú túto tému cez slová sv. apoštola Pavla v Prvom Liste Korint'anom (12, 7-11), každý z nás kresťanov je povolaný evanjelizovať a byť účastný na Božom diele. Žiaľ, zaznelo, že aj my, kresťania, či laici alebo klérus, sme sa začali „hrať na neomylných a všemohúcich bohov“, u ktorých úcta k autoritám a spoluúčasť na spoločnom dobre predstavuje nie cnosť, ale slabosť.

V prostredí Katolíckej cirkvi badáme veľký informačný zmätok. Aj to spôsobuje, že si vyberáme, s kým chceme kráčať a s kým nie. Niektorí, z nás máme tendenciu, posudzovať, kritizovať, moralizovať a aj malú názorovú nezhodu považujeme za útok na osobnú integritu. Našu vieru, vzájomný rešpekt, úctu k autoritám, nie len cirkevným, ale aj svetským alebo vedeckým preverila nedávna pandémia Covidu. „Kto by tušil, že nosnou témou v Cirkvi na Slovensku v súvislosti s pandemiou bude spôsob prijímania Eucharistie?“ Alebo nedodržiavanie rôznych hygienických pravidiel (sv. omše na čierno, bez rúšok, atď.).

Tu, žiaľ, napr. **diskutujúci muži** vnímajú, že úloha dobrého a múdreho pastiera – kňaza, v mnohých prípadoch zlyhala. Úcta k slovenským cirkevným autoritám bola mnohokrát spochybnovaná neposlušnosťou. To viedlo nielen k zmätku veriacich (nevedeli, komu veriť), ale, žiaľ, aj zbytočným (potvrdeným) úmrtiam, aj v radoch nedisciplinovaných kňazov. Postoj biskupov voči neposlušným kňazom, v zmysle vyvedenia dôsledkov bol vnímaný ako nejednotný. Diskutujúci mali pocit, že ťahanie biskupov za kratší koniec – „*máme málo kňazov, neeskalujme napätie*“ – by nemal byť argumentom.

Nečakaná pandemická situácia dala aj príležitosť rozlišovaniu a vnímaniu Ducha Svätého. Mnohí duchovní boli vnímaní veľmi pozitívne, konkrétne aj v našej farnosti. Prijali pandémiu s pokorou, neznevažovali authority, počúvali a rozlišovali. Prejavila sa v nich spoluúčasť s veriacimi. Hľadali nové spôsoby a účinné prostriedky, aby sa im v túžbe veriacich prijímať Eucharistiu, prispôbili – napríklad v podobe častého rozdávanie sv. prijímania pred kostolmi. Prispôbením hygienickým požiadavkám si našli nové spôsoby udeľovania sviatosti zmierenia, spôsoby zaopatrovania. Mnohokrát iba dobrým slovom utešovali ľudí v úzkostiach. Služba mnohých kňazov v nemocniciach, kde pomáhali preťaženému zdravotníckemu personálu, jasne ukázala budovanie spoločného dobra v kontexte spomínaných slov sv. apoštola Pavla Korint'anom.

9) ROZLIŠOVAŤ A ROZHODOVAŤ

V synodálnom štýle sa rozhoduje prostredníctvom rozlišovania, na základe konsenzu, ktorý vyplýva zo spoločnej poslušnosti voči Duchu. Je to proces, ktorý si vyžaduje aktívnu spoluprácu Ducha Svätého. Rozlišovanie v našej farnosti sa konalo v duchu modlitby a neplatí v ňom parlamentný – väčšinový súhlas, v ktorom nárok na pravdu má zásadná väčšina. Ani to nie je rozhodujúce, čo si myslím ja, alebo aké ciele chcem sám dosiahnuť. Dôležité je to, čo od nás žiada Boh a čo je skutočne potrebné.

Aj **aktívni farníci** si uvedomujú, že všetci máme komunikačné rezervy. Preto je nevyhnutné učiť sa kultivovanému dialógu. Nestačí iba „povedať svoje“ a pred odpoveďou zutekať. Nevyučovať zo skupiny tých, čo pre ich odlišné názory nám v skupine nesedia. Najvypuklejšie sa to prejavilo v čase pandémie, keď pre nesúhlas s vonkajším prejavom slávenia nastal v našej farnosti rozkol a odchod niektorých farníkov z farnosti.

Muži a otcovia rodín vplyv Ducha Svätého objavili v dobrej vôli človeka. „Prijať a počúvať človeka naozaj ako nášho blízkeho a nie ako nášho názorového oponenta.“ Konzultujúci sa v diskusii vyjadrili, že na Slovensku prevláda klerikálny prístup, kedy akoby klérus bez účasti laikov v rozhodovaní znemožnil účasť a pôsobenie Ducha Svätého.

Mladí muži uviedli: „Aplikovať rozhodovanie prostredníctvom rozlišovania je možné práve v rodinách. Primerane podľa veku detí je ich možné zapájať do spoločných rozhodnutí (napr. výber školy, krúžkov, dovolenky, atď.). V prípade dôležitých rozhodnutí je vhodné sa spoločne vopred pomodliť. Za rozhodnutie nesú primárnu zodpovednosť väčšinou rodičia, ale od určitého veku je pri tom dôležité zohľadniť aj potreby a názor detí. Rodičia by mali skutočne vypočuť deti, nie im pretláčať svoj názor.“

Konzultujúci zdôraznili transparentnosť duchovných pri rozhodovaní, ochotu vypočuť si názory veriacich, k čomu najmä staršia generácia kňazov nebola vedená. Dôležité je, aby farníci svoju farnosť vnímali za svoju. Aby na niektoré dôležité rozhodnutia kňaza patrične a hlavne pozitívne reagovali. Aby sa do liturgie Cirkvi aktívne zapájali.

Niektorí z konzultujúcich sa vyjadrili, že ani nedúfajú, že synoda v Katolíckej cirkvi prinesie nový vietor do jej plachiet. Iní, naopak cítia v synode „rozdúchavanie pahreby“ a očakávajú, že budú nasledovať diecézne synody, ktoré budú diskutovať a riešiť konkrétne diecézne špecifiká.

10) FORMOVAŤ V SYNODALITE

Spiritualita „spoločného krácania“ sa má stať výchovným princípom pre formovanie ľudskej osoby a kresťana, rodín a spoločenstiev. Spája nás viera, ale napriek tomu si uvedomujeme, že nie je iba v našich silách vyriešiť všetky spoločenské problémy, naliehavé etické otázky, naprávať pokrivené náboženské charaktery a podobne. Kresťania **z klubu Rodina** v otázke spoločných cieľov prijali konsenzus: „Aby spoločenstvo niekam efektívne putovalo, musí si stanoviť jasné ciele. Autorita miestneho kňaza môže navrhnúť cieľové skupinky, ktorým umožní stretávanie pod vedením dobrovoľných animátorov (osobitná starostlivosť o seniorský vek, manželské páry, mládež, deti, mamy s deťmi, modlitby matiek, modlitby otcov, príprava mladomanželov, príprava prvoprijímajúcich, birmovancov, skupinka na prípravu pohostenia po omši, skupinka spevacka, skupinka lektorov, upratujúca skupinka, organizátori výletov, táborov...). Každá skupina by mala mať okrem svojho špecifického zamerania aj možnosť duchovného rastu, aby prinášala ovocie v podobe duchovne zrelého človeka, ukotveného v Božích pravdách, ochotného byť v službe nielen pre svoje spoločenstvo, ale pre celú spoločnosť. Nakoniec živé laické aktivity prinášajú priestor na rozvinutie talentov všetkých zúčastnených, vrátane kňazov a Duch Svätý vytvára priestor pre rôzne formy misií. Viaceré spomenuté skupinky v našej farnosti aktívne pôsobia. Čo však chýba, je vzájomná diskusia, spájanie sa a spoločná koordinácia.“

Formovania v synodalite potrebujú zvlášť mladí ľudia, deti i birmovanci. Rovnako **i rodičia a starí rodičia**, ktorí iba príležitostne navštevujú kostol, by mali záujem o rozhovory s duchovným, ale nenašli v sebe odvahu ho osloviť.

O formovanie v synodalite majú záujem i **mladé rodiny a seniori**. Dokonca na konzultácii s ľuďmi pripútanými na vozík odznelo, že i starobu (vrátane terminálneho štádia života) sa treba „učiť žiť“.

Na konzultácii **blízkych spolupracovníkov** správcu farnosti odznelo: „Je potrebné modliť sa aj za kresťanských politikov, zaujímať sa, vychovávať si a formovať osobnosti aj z prostredia našej farnosti. Od kresťanských politikov očakávame jasné morálne postoje a záväzky.“

V konzultácii odznelo, že mnohé slovenské **rodiny, ktoré žijú v Rakúsku** si uvedomujú, že názory mladých ľudí sú ovplyvňované sociálnymi sieťami a konšpiračnými médiami. Preto je dôležité, aby si mladí dokázali vytvoriť objektívny pohľad a cvičili sa v kritickom myslení. To si však vyžaduje dostatok času a individuálny prístup.

Napriek tomu mnohí konzultujúci, i z radov aktívnych veriacich, sa na Synodu dívajú do istej miery skepticky – „Čo sa vlastne zmení? Nebola to iba strata času?“ Niektorí aj veriaci rodičia predpokladajú, že „jednotlivé podnety a komentáre zo stretnutí sa „prefiltrujú“ cez farské a diecézne výstupy v podobe vágneho dokumentu v zmysle „úloha splnená – karavána ide ďalej“.

ZÁVER

Syntéza farnosti Svätej rodiny vo svojom záverečnom rozlišovaní ponúka nespočetný rad zamyslení, desiatky nápadov, postrehov, myšlienok a podnetov, ktoré slovami pápeža Pavla VI. majú prebudiť „spiacého obra,“ teda laikov v katolíckej Cirkvi, ako i v našej, petržalskej farnosti. Pápež František pokračuje v začatí diele svojich predchodcov a tentoraz pozval do aktívnej účasti na biskupskej synode celý Boží ľud.

Aj v mene správcu farnosti Svätá Rodina redakčný tím ďakuje účastníkom biskupskej synody za ich spoluprácu pri príprave a realizácii synodálnych procesov. Synodálne procesy vo farnosti sa od momentu počúvania až po rozlišovanie konali v duchu modlitby. Preto najväčšie poďakovanie nás farníkov patrí Duchu Svätému za jeho spoluúčasť a hmatateľné pôsobenie v procesoch biskupskej synody.

Syntéza hneď vo svojom úvode menuje všetky rehoľné rády a aktivity katolíckej Cirkvi na území Petržalky. Odkrýva pozadie farnosti v jej historickom kontexte s dôrazom na farníkov a obyvateľov najväčšieho slovenského sídliska. Ozrejmuje chápanie a postoje veriacich farníkov vo vzťahu k farnosti, ako aj ku Katolíckej cirkvi. V súvislosti so vznikom farnosti Sv. rodiny konzultujúci v diskusiách ocenili doterajšie úsilie bývalých i súčasných správcov farnosti. Syntéza v nazeraní do budúcnosti sa opiera o ich začiatky a skúsenosti napríklad pri zakladaní farských spoločenstiev, rodinných a mládežníckych aktivít, farského zboru a slávení liturgie. Zároveň farníkov a zodpovedných za správu farnosti povzbudzuje k aktívnejšej účasti na Božom diele vo farnosti, vzájomnom počúvaní a dôvere a tiež misijnom poslaní partikulárnej Cirkvi.

Aj napriek tomu, že hustota sídliska Petržalka je najväčšia na Slovensku i v strednej Európe, na povrch vyplávali vlastnosti, ako napr. skrytý individualizmus, alebo rôzne neduhy z prílišnej samoty. Mnohí z nás, farníkov, sa na úkor spoločných aktivít uzatvárame do vlastných problémov a nie sme presvedčení, že niekto iný môže mať o naše dobro úprimný záujem. Až príliš sa spoliehame iba sami na seba. Považujeme sa za veriacich, hoci rýchlo strácame dôveru v Boha. Táto naša „samota“ sa zvýraznila najmä počas posledných, pandemických rokov, kedy sme sa, najmä zásluhou sociálnych sietí, uzavreli do názorových bublín, stali sme sa „odborníkmi na všetko“, sme schopní dehonestovať a zosmiešniť človeka s iným názorom a naopak iný názor voči nám vnímame ako smrteľný útok na osobnú integritu. Žijeme vo virtuálnom svete, ďaleko od reality, od ľudí, od Cirkvi, ale i od Boha. Tieto udalosti viac odhalili náš vzťah k Cirkvi – inštitúcii. Mnohí Cirkvi a jej najvyšším predstaviteľom vo všeobecnosti nedôverujeme a máme výhrady aj voči konkrétnym postojom a názorom kňazov vo farnosti.

Avšak, aj na základe toho veľkého množstva synodálnych stretnutí sa zdá, že pri osobnom styku radi komunikujeme, pociťujeme potrebu sa zastaviť, úprimne sa porozprávať aj o náboženských témach, srdečne sa zasmiať a byť žičliví. Diskusie ukázali, že mnohé veci, ktoré vnímame kriticky v našej farnosti, nie sú čiernobiele, ale skôr zlyháva komunikácia, ochota vzájomne sa počúvať, nájsť si čas a mať úprimný záujem sa na riešení podieľať, nie len kritizovať. Človek je tvor spoločenský. Má potrebu sa niekam zaradiť, ku niekomu patriť. Napr. synodálne stretnutia mladých matiek ukázali potrebu pravidelných stretnutí a napriek tomu, že sa pred synodou nestretávali, majú túžbu pokračovať. Medzi iným zaznelo: „*Úsmev človeka býva zrkadlom jeho duše.*“ Ľudia okolo nás nepotrebujú veľké reči, ale všetci potrebujeme veľké príklady. Lebo tie priťahujú. Synoda v našej farnosti už priniesla prvé ovocie v podobe zlepšenej komunikácie medzi farskými spoločenstvami.

Synoda v otázkach viery a spolunažívania oslovuje farnosť zásadným spôsobom. Dopomáha nám k zamysleniu sa nad osobnými postojmi, nad participáciou na spoločnom diele a spoluúčasťou na živote farnosti. Pomenovala rezervy komunikácie Božieho ľudu v partikulárnej Cirkvi, ako i vo farnosti s nádejou na úprimný, otvorený a účinný dialóg.

Ďakujeme otcovi Jurajovi Vittekovi, správcovi našej farnosti a zároveň arcidiecéznemu koordinátorovi za jeho mimoriadnu obeť, ktorú vynaložil v súvislosti s prípravou a organizáciou synodálnych procesov vo farnosti a tiež v arcidiecéze. Rovnako ďakujeme aj otcovi Mariánovi Lukáčovi, kaplánovi našej farnosti, ktorý vždy ochotne zastupuje správcu našej farnosti a s príkladnou trpezlivosťou vykonáva zverené úlohy. Osobitne ďakujeme farskému synodálnemu tímu na čele s jeho moderátormi a zástupcami farských spoločenstiev, ktorí sa aktívne zapojili do organizovania veľkého množstva konzultácií a podieľali sa na ich rozlišovaní.

Predpokladáme, že po nahliadnutí do záverov predloženej syntézy niektorí, aj z aktívnych farníkov, ostanú voči synode i naďalej skeptickí, zatiaľ čo iní začnú priskoro očakávať postupné zmeny v živote a v prístupoch Katolíckej cirkvi na Slovensku, ako i vo farnosti. Buďme trpezliví. Biskupské synody aj v minulosti „iba našťartovali synodálne procesy,“ ale ich výsledky sa dostavili až po mnohých rokoch. Svätý apoštol Pavol to najlepšie vyjadril v Prvom liste Korintňanom: „Ja som sadiť, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh“ (1Kor 3, 6).

Je dôležité, aby si otcovia rodín našli viac času na manželky a svojich synov a svoje dcéry. Aby manželky popri všetkých starostiach nezabúdali na manželov a na deti. Aby každý z nás začínal najskôr robiť zmeny na sebe. Aby sme my, farníci Sv. rodiny, dokázali medzi sebou intenzívnejšie komunikovať. Hľadali si cesty k sebe, našli si na seba čas a zaujímali sa o seba. Modlili sa za kňazov vo farnosti a modlili sa jeden za druhého. Aby sme viac počúvali, ako hovorili. Aby sme ostali štedrý, ponúkli srdce i dlane pre tých, ktorí to potrebujú.

Farnosť Svätej rodiny v Bratislave – Petržalke vlastní veľký, dosiaľ nevyčerpaný, potenciál a s Božou pomocou má všetky predpoklady, aby uspokojila ľudské i náboženské potreby svojich farníkov. Modlime sa za svoju farnosť, aby sa stala domovom pre tých, ktorí ho nemajú.

Na väčšiu česť a slávu Božiu s redakčným tímom spracoval

Ondrej Krajňák,
koordinátor synody vo farnosti Sv. rodiny

Veronika Šotová
moderátorka a členka redakčného tímu

Marián Mikula
moderátor a člen redakčného tímu

V Bratislave, na sviatok Najsvätejšej Trojice dňa 12.6.2022